

राज्यातील शेतक-यांना रासायनिक खताचा साठा व पुरवठा करण्यासाठी दि.विदर्भ को.ऑप. मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर यांना सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया,नागपूर मुख्य शाखा कडून घ्यावयाच्या रु.७० कोटी रकमेच्या कर्जास शासन हमी मंजूर करण्याबाबत.

**महाराष्ट्र शासन
वित्त विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक: शाहमी-२०१३/सपववि/प्र.क्र. ४३ /अर्थबळ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२

तारीख: २५ जुलै, २०१३

वाचा -

- १) शासन निर्णय क्रमांक: शाहमी -१०९९/प्रक्र.६८/शा.हमी, दि. ५.११.१९९९
- २) शासन निर्णय क्रमांक: शाहमी -१००८/प्रक्र.१८/शा.हमी,दि.२८.४.२००८
- ३) कार्यकारी संचालक, दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर यांचे संदर्भ जा. क्र.अकौ/६०१, दि. २६.६.२०१३ चे पत्र

प्रस्तावना -

खरीप हंगाम २०१३ साठी राज्यातील मागणीच्या तुलनेत खताच्या पुरवठ्यातील तूट भरून काढण्यासाठी केंद्र शासनाच्या निदेशानुसार केंद्र शासनाने नियुक्त केलेल्या खत कंपन्याकडून डीएपी/संयुक्त खते व युरिया खताची आयात करून रासायनिक खताचा संरक्षित साठा करून राज्यातील शेतक-यांना वेळेवर पुरवठा करण्यासाठी दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर या संस्थेची 'नोडल एजन्सी' म्हणून नियुक्ती करण्याचा दिनांक १८/४/२०१३ रोजी शासनाने निर्णय घेतला आहे. याप्रमाणे डीएपी / संयुक्त खते ०.२० लाख मे.टन, युरिया ०.४० लाख मे.टन, असे एकूण ०.६० लाख मे.टन खत आयात करून, संरक्षित साठा करण्याच्या अनुषंगाने शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर यांना रु.७० कोटी (रुपये सत्तर कोटी फक्त) चे कर्ज शासन हमीवर सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया,नागपूर मुख्य शाखा यांचेकडून घेण्यासाठी व सदर कर्जास दिनांक ३०.९.२०१३ पर्यंत शासन हमी मंजूर करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय -

राज्यातील शेतक-यांना वेळेवर रासायनिक खतांचा पुरवठा करण्यासाठी याप्रमाणे डीएपी / संयुक्त खते ०.२० लाख मे.टन, युरिया ०.४० लाख मे.टन असे एकूण ०.६० लाख मे.टन खत पुरवठादार कंपन्याकडे मागणी करण्याकरिता सध्याच्या आंतरराष्ट्रीय दराप्रमाणे रु.७० कोटी इतकी रक्कम पुरवठा करणाऱ्या खत कंपन्यांना मागणी आदेशासह दि. विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर यांना अदा करण्याची आवश्यकता आहे. सबब, दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर (ऋणको) यांना रु.७० कोटी इतके कर्ज सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया, नागपूर मुख्य शाखा (धनको) कडून शासनहमीवर

घेण्यास मंजूरी देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे. त्यानुसार सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागाच्या मान्यतेने रु.७० कोटी (अक्षरी रुपये शंभर कोटी फक्त) इतके कर्ज घेण्यासाठी शासन हमी मंजूर करण्यात येत आहे.

२. सदर शासन हमी वरील कर्ज रुपये ७० कोटीपर्यंत आवश्यकतेनुसार उचलण्याची मुदत दिनांक ३०.९.२०१३ पर्यंत वैध राहील.

३. धनको बँकेसमवेत शासन हमीवर घेण्यात येणाऱ्या कर्जासंबंधी करण्यात येणाऱ्या करारपत्रात खालील अटी व शर्तीचा समावेश करण्यात यावा. करारनाम्याशिवाय किंवा करारनामा स्वाक्षरीत होण्यापूर्वी बँकेने कर्ज संवितरीत केल्यास शासन हमी अवैध ठरेल.

अ) धनको बँकेकडून घेण्यात येणाऱ्या कर्जाचा वापर फक्त केंद्र शासनाच्या निदेशानुसार व शासनाने/ मंत्रीमंडळाने मान्यता दिल्याप्रमाणे डीएपी/युरिया/संयुक्त खताची आयात करून, त्याच्या संरक्षित साठ्याकरिताच करण्यात यावा.

ब) कर्ज देणा-या धनको बँकेमध्ये दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर या संस्थेच्या नावे एक स्वतंत्र खाते (Escrow A/c) उघडण्यात यावे. उपरोक्त खात्यातून शासन हमीवर घेतलेले रु.७० कोटी व त्यावरील व्याजापोटी बँकेला देय असलेली रक्कम खत विक्रीतून जमा झालेल्या रक्कमेतून बँकेने परस्पर तात्काळ कापून घ्यावी. तदनंतर फक्त कर्जाच्या शिल्लक रकमेवर व्याजाची आकारणी बँकेने करावी.

क) ऋणकोने प्रचलित दराने डीएपी/युरिया/संयुक्त खताच्या पुरवठ्याची आगावू मागणी (Advance booking) नोंदविणाऱ्याकडून प्रथम खताच्या विक्री किंमतीच्या कमीत कमी **२५% नोंदणी** रक्कम वसूल करावी. अशा मागणीमुळे प्राप्त होणारी रक्कम सदर फेडरेशनने उपरोक्त खात्यात जमा करावी. आयातीत डीएपी/युरिया/संयुक्त खताच्या उपलब्धते संबंधीची माहिती फेडरेशनने मागणी नोंदविणाऱ्यांना द्यावी. तसेच खताच्या आयातीत डीएपी/युरिया/संयुक्त खताचा पुरवठा करता आला नाही तर योग्य त्या व्याजासह नोंदणीची रक्कम परत करण्यात येईल असेही त्यांना स्पष्ट करण्यात यावे.

ड) आयातीत युरिया/डीएपी/संयुक्त खताची विक्री तत्परतेने करण्यात यावी व विक्रीपोटी प्राप्त होणारी रक्कम उपरोक्त स्वतंत्र खात्यात तत्परतेने जमा करण्यात यावी. आयातीत डीएपी/युरिया/संयुक्त खताचा साठा राज्यात ज्या ठिकाणी प्राप्त होईल त्याच ठिकाणी त्याची विक्री करण्यात यावी. इतर ठिकाणी, देशांतर्गत उपलब्ध असलेल्या डीएपी/युरिया/संयुक्त खताची विक्री करण्यात यावी.

इ) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशनने शासनाच्या निदेशाप्रमाणे खताच्या साठ्याचा जास्तीत जास्त खप व्हावा यासाठी प्रयत्न करावेत.

ई) खताचा साठा संरक्षित ठेवण्याची जबाबदारी दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशनची राहील. संबंधित कर्ज देणा-या धनको बँकेने त्याबाबत वेळोवेळी खात्री करावी.

प) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर यांचेकडून शासनास देय असलेल्या हमीशुल्काचा शासनास भरणा केल्याशिवाय संबंधित बँकेने कर्ज मंजूर / वितरित करू नये.

फ) धनको बँक ही राज्य शासनाच्या पूर्व अनुमतीशिवाय दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूरला या आदेशामध्ये विहित केलेल्या मर्यादेपेक्षा अधिक कर्ज देणार नाही. तसेच सदर प्रयोजनासाठी ऋणको फेडरेशन इतर कोणत्याही वित्तीय संस्थेकडून कर्ज घेणार नाही. तसेच सदर शासन हमीचा वापर धनको बँक / ऋणको संस्थेस चक्रीय पध्दतीने करता येणार नाही.

भ) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूरकडून कर्जाच्या परतफेडीबाबत अथवा व्याजाची रक्कम देण्याबाबत होणाऱ्या कसुरीची ९० दिवसांच्या आत शासनास सूचना देणे धनको बँकेवर बंधनकारक असेल.

म) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर या फेडरेशनकडील कर्ज वसूलीसाठी सर्वतोपरी प्रयत्न केल्याशिवाय धनको बँकेला हमी पूर्ततेकरीता शासन हमीची प्रतिभूती म्हणून वापर करता येणार नाही. धनको बँकेकडून शासन मान्यतेने दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूरच्या चल/अचल मालमत्तेची विक्री / लिलाव (Auction) करून, वसूलीचा निर्णय झाल्यास, त्यासाठी एक समिती स्थापन करावी व त्या समितीमध्ये सहकार पणन व वस्त्रोद्योग विभाग व वित्त विभाग यांचा प्रत्येकी एक प्रतिनिधी घेण्यात यावा. चल/अचल मालमत्तेची विक्री/लिलाव (Auction) करताना मुल्यांकन त्रयस्थ संस्थेकडून शासन नियमानुसार व शासनाच्या मान्यतेने करणे आवश्यक राहिल. तसेच उक्त समितीमधील शासनाच्या उपस्थित दोन्ही प्रतिनिधींच्या अहवालासह लिलाव प्रक्रियेचे अंतिमीकरणास शासनाची मान्यता घेणे आवश्यक राहिल. या हमी अनुषंगाने न्यायालयीन किंवा अन्य कोणतीही बाब उपस्थित झाल्यास संबंधित प्रशासकीय विभागाने त्याबाबतची पुढील कार्यवाही करणे आवश्यक राहिल.

य) सदर हमी फक्त कर्जासाठीच देण्यात येत आहे. धनको बँकेच्या कर्जाची परतफेड करण्यास विलंब झाल्यास त्याकरिता आकारण्यात आलेल्या व्याज, दंडनीय व्याजाकरीता व इतर कोणत्याही देय रकमांसाठी शासन हमी लागू होणार नाही.

र) धनको बँक, दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर यांच्या आर्थिक स्थितीबाबतचा अहवाल सोबत जोडलेल्या प्रपत्र-अ मध्ये शासनास दर सहा महिन्यांनी (दि.३१ मार्च / ३० सप्टेंबर) सादर करील.

ल) नियत दिनांकास हमीशुल्क वसूल करण्याची व शासन हमीवरील घेतलेल्या कर्जाच्या परतफेडीबाबत संनियंत्रणाची जबाबदारी सहसचिव/ उपसचिव, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२ यांची राहिल.

वरील (अ) ते (ल) पैकी कोणत्याही अटीचा भंग झाल्यास शासन हमी अवैध होईल.

४. दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर साठी रु. ७० कोटीची हमी वरील अटी तसेच वरील वाचा अ.क्र.१ व २ येथील शासन निर्णयामध्ये नमूद केलेल्या खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहिल:-

- अ) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर हे Principal Debtor राहतील.
- ब) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूरने धनको बँकेकडून उपलब्ध होणाऱ्या कर्जाबाबत आढावा घेऊन त्यासंबंधीच्या वित्तीय मर्यादा शासनाकडून निश्चित करून घ्याव्यात.
- क) धनको बँकेकडून घेतलेल्या कर्जाचा वापर दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर यांना शासन निर्णयात नमूद केलेल्या प्रयोजनाव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही प्रयोजनाकरिता करता येणार नाही.
- ड) आयातीत युरिया /डिएपी/संयुक्त खताची विक्री दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूरने रोखीने करावी.
- ई) धनको बँकने दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूरला मंजूर केलेल्या कर्जाच्या आदेशामध्ये नमूद केलेल्या परतफेडीच्या वेळापत्रकानुसार कर्ज फेडीच्या शेवटच्या हप्त्याच्या दिनांकास हमी संपुष्टात येईल. सदर वेळापत्रकात नमूद केलेल्या विहित कालावधीसाठीच शासन हमी लागू राहिल. या कालावधीनंतर संबंधीत धनको बँकेला शासन हमी आवाहनीत करता येणार नाही.
- फ) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूरने दर महिन्याला कर्ज परतफेडीच्या प्रगतीबाबतची स्थिती दर्शविणारी माहिती सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग / वित्त विभागाकडे सादर करावी.
- ग) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशनने विहित कार्यपद्धतीने लेखा परिक्षित केलेल्या व संस्थेने मान्य केलेल्या संस्थेच्या लेखाची एक प्रत शासनास सादर करावी.

५. हमी शुल्क

- अ) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशनला प्र.श.प्र.व. हमीशुल्काचा दर रु.२/- असा राहिल. हे हमीशुल्क ज्या कालावधीकरीता देय राहिल त्या कालावधीतील कोणत्याही दिवशी कमाल अदत्त असलेल्या कर्ज आणि व्याजाच्या एकूण रकमेवर (Total maximum outstanding amount) देय राहिल. Escrow Account मधून महाराष्ट्र दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशनकडून हमीशुल्काचा भरणा प्रथमतः करण्यात यावा.
- ब) हमी शुल्काचा भरणा दर सहा महिन्यांनी करण्यास कार्यकारी संचालक, दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर हे जबाबदार असतील. प्रत्येक वित्तीय वर्षाच्या ३१ मार्च आणि/ अथवा ३० सप्टेंबर रोजी अदत्त असलेल्या घटना सापेक्ष दायित्वावर (Contingent Liability) देय असलेल्या हमी शुल्काचा भरणा अनुक्रमे १ एप्रिल आणि / अथवा १ ऑक्टोबर रोजी करण्यात यावा.
- क) हमी शुल्काचा भरणा केल्यानंतर त्यामधून प्रथम थकीत हमी शुल्कावरील दंडनीय व्याजाची रक्कम वळती करून घेण्यात येईल. नंतर सर्वात जुन्या थकीत हमी शुल्काची वसुली, त्यानंतर त्यापेक्षा कमी जुन्या हमी शुल्काची वसुली याप्रमाणे रक्कम वळती करून घेण्यात येईल.

- ड) देय हमी शुल्क शासन तिजोरीत भरणा करण्यास दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन कडून कसूर झाल्यास अशा कसूर केलेल्या थकीत रक्कमेवर पहिल्या तीन महिन्यासाठी १६ टक्के दराने व त्या पुढील कालावधीसाठी २४ टक्के दराने व्याज आकारले जाईल.
- इ) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशनने शासन हमी शुल्काची रक्कम "००७५-संकीर्ण, सर्वसाधारण सेवा-१०८-हमी शुल्क" या लेखाशिर्षाखाली शासकीय कोषागारात भरणा करावी. कार्यकारी संचालक, दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर यांनी फेडरेशनकडून देय असलेली हमी शुल्काची रक्कम शासकीय कोषागारात नियमितपणे भरणा केली जाते याची खात्री करून घ्यावी.
- ई) हमी शुल्क भरल्याच्या पृष्ठयर्थ चलनाची साक्षांकित प्रत सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागाने वित्त विभागास साक्षेपाने पाठवावी.
- प) दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर यांनी देय हमीशुल्काचा भरणा केला नाही तर सदर हमीशुल्क धनको बँक शासनाकडे भरणा करेल व दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन कडून वसूल करेल, अन्यथा शासन हमी अवैध ठरेल.
६. हा शासन निर्णय सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागाच्या नस्ती क्र. सपस-२०१३/प्र.क्र.१२७/२४-स वरील प्रस्ताव व वित्त विभागाचा शासन हमी क्र. ३/२०१३-१४ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.
७. दि.विदर्भ को.ऑप.मार्केटिंग फेडरेशन लि.नागपूर समवेत कर्ज घेण्यासंबंधी करावयाच्या करारपत्रावर स्वाक्षरी करण्याकरिता सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागातील संबंधीत सहसचिव/ उपसचिव व वित्त विभागातील उप सचिव (अर्थबळ) यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.
८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०७२५१७३९४३२७०५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

मीनल पेडणेकर
अवर सचिव, वित्त विभाग

प्रति,

१. राज्यपालाचे सचिव,
२. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३. उपमुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
४. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई.

५. प्रबंधक, लोक आयुक्त महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
६. प्रबंधक, उप लोक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
७. सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,
८. महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर.
९. महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर.
१०. ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानभवन सचिवालय, मुंबई (५ प्रती)
११. सर्व विधानमंडळ सदस्य, विधानमंडळ, मुंबई.
१२. बहुजन समाज पार्टी, डी-१, इन्सा इटमेंट, आज्ञाद मैदान, मुंबई
१३. भारतीय जनता पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश, सी.डी.ओ.बॅरेक्स क्र १, योगक्षेमसमोर, वसंतराव भागवत चौक, नरीमन पॉईंट, मुंबई- ४०००२०,
१४. भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी ३१४, राजभवन, एस.व्ही.पटेल रोड, मुंबई- ४०० ००४,
१५. भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी(मार्क्सवादी) महाराष्ट्र कमिटी, जनशक्ती हॉल, ग्लोव मिल पॅलेस, वरली, मुंबई-४०० ०१३,
१६. इंडियन नॅशनल काँग्रेस पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस (आय) समिती, टिळक भवन, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई- ४०००२५,
१७. नॅशनॅलिस्ट काँग्रेस पार्टी, राष्ट्रवादी भवन, फ्री प्रेस जर्नल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मुंबई- २१,
१८. शिवसेना, शिवसेना भवन, गडकरी चौक, दादर, मुंबई-४०००२८,
१९. प्रधान सचिव, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
२०. कार्यकारी संचालक, दि.विदर्भ को-ऑप मार्केटिंग फेडरेशन, गणेशपेठ, नागपूर.
२१. वित्त विभाग (साउ /व्यय-१ /ऋण व हमी नियंत्रण कक्ष), मंत्रालय, मुंबई.
२२. कार्यासन अधिकारी, २४ स, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई-२-४०० ०३२,
२३. सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया, नागपूर मुख्य शाखा , नागपूर,
२४. निवड नस्ती -अर्थबळ.